

навчання В. О. Сухомлинський вважав людяність, любов, доброту, чуйність, сердечність і тактовність стосовно учнів. «Пам'ятайте, – пише Василь Олександрович у статті «Залежить тільки від нас», – що кожна дитина приходить у школу зі щирим бажанням добре вчитися, Воно ніби яскравий вогник, що освітлює світ дитячих турбот. Дитина несе його нам, учителям, з безмежною довірливістю. Цей вогник легко погасити різкістю, грубістю, байдужістю, невірою в неї, дитину» [3].

До основних принципів виховання А. С. Макаренко відносив повагу і вимогливість, щиросердечність і відкритість, принциповість, турботливість і уважність, загартування, працю, колектив, сім'ю, дитячі радощі, гру, покарання й винагороду. В. О. Сухомлинський також приділяв цим питанням велику увагу, але пішов далі: завдяки його новаторським здобуткам в педагогіці з'явилося поняття «уроки мислення» – уроки, які змушували дітей молодшого шкільного віку дивитися на світ і розкривати його найскладніші взаємозалежності. Розкриваючи суть індивідуального, диференційованого підходу до навчання й виховання учнів, В. О. Сухомлинський постійно використовує поняття «особистість дитини», і розглядає її як частину спільноти, колективу.

Визначаючи мету й стратегію виховання в незалежній Українській державі, сучасні педагоги звертаються до педагогічної спадщини обох великих педагогів, що сприяє глибшому й ефективнішому використанню ідей кожного з них у вихованні молодого покоління.

Список використаних джерел

1. Макаренко А. С. О воспитании в семье : избр. пед. произведения. М. : Учпедгиз, 1955. 320 с.
2. Сметанський М. І. Компаративний аналіз педагогічних поглядів А. С. Макаренка і В. О. Сухомлинського. *Рідна шк.* 2006. № 9. С. 3–7.
3. Сухомлинський В. О. Залежить тільки від нас : (лист затрашньому вчителю). *Вибрані твори* : в 5 т. / В. О. Сухомлинський. Київ, 1977. Т. 5. С. 285.
4. Сухомлинський В. О. Сто порад учителям. *Вибрані твори* : в 5 т. / В. О. Сухомлинський. Київ, 1976. Т. 2. С. 419.
5. Ярмаченко М. Д. Від Я. А. Коменського до А. С. Макаренка і В. О. Сухомлинського. *Педагогіка і психологія. Вісн. АПН України.* 2000. № 4. С. 5–13.

Т. Ю. Шинкар

ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЗМІСТОВИХ ЗАСАД МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ В ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ В 20 – 30-ТІ РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ

Для здійснення дослідження проблеми організаційно-змістових засад методичної роботи в дошкільних навчальних закладах України (20–30-ті роки ХХ ст.) необхідно розглянути та проаналізувати джерельну базу. Узагальнюючи підходи до класифікації історико-педагогічних джерел (О. Адаменко [1], Л. Березівська [2], Н. Гупан [3], Н. Дічек [4], Г. Іванюк [5], О. Сухомлинська [6] та ін.) та зважаючи на предмет дослідження, виокремлюємо чотири групи джерел.

До першої групи джерел відносимо документальні джерела фондів Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України (м. Київ), Центрального державного архіву громадських об'єднань (м. Київ) –

бюлетені, протоколи, виписки з протоколів, інструкції, доповіді про організацію установ для дітей дошкільного віку, пояснювальні записки, довідки, програми курсів підвищення кваліфікації, звіти, статистичні відомості, освіти тощо.

До другої групи джерел віднесено педагогічну пресу – журнали: «Дошкольное воспитание» (1911–1917), «За комуністичне виховання дошкільників» (1931–1941), «Шлях освіти» (1922–1930), «Радянська освіта» (1923–1931), «Комуністична освіта» (1931–1941) та ін.

До третьої групи джерел належать навчальні та методичні джерела – підручники, навчальні матеріали, методичні рекомендації, програми для дошкільних закладів тощо.

До четвертої групи джерел відносимо інтерпретаційні джерела – монографії, дисертаційні дослідження, посібники, наукові публікації, у яких розкрито аспекти досліджуваного питання.

Отже, джерельна база дослідження проблеми організаційно-змістових засад методичної роботи в дошкільних навчальних закладах України (20–30-ті роки ХХ століття) різнопланова та досить чисельна, що дає можливість її вивчення і обґрунтування.

Список використаних джерел

1. Адаменко О. В. Методологія формування джерельної бази історико-педагогічного дослідження. *Педагогічний дискурс* : зб. наук. пр. / Ін-т педагогіки НАПН України, Хмельн. гуманітар.-пед. акад. Хмельницький, 2013. Вип. 15. С. 10–13.

2. Березівська Л. Д. Державна політика стосовно диференціації організації та змісту шкільної освіти в Українській Радянській Соціалістичній Республіці (кінець 30-х – 80-ті роки ХХ ст.): історіографія та джерела дослідження. *Педагогічний дискурс* : зб. наук. пр. / Ін-т педагогіки НАПН України, Хмельн. гуманітар.-пед. акад. Хмельницький, 2013. Вип. 15. С. 45–50.

3. Гупан Н. М. Джерельна база історії педагогіки: пошук підходів до систематизації. *Рідна шк.* 2013. № 4/5. С. 53–56.

4. Дічек Н. П. Методологічні аспекти модернізації вітчизняних історико-педагогічних досліджень. *Педагогіка та психологія. Вісн. НАПН України.* 2014. № 2. С. 67–75.

5. Іванюк Г. І. Підходи до відбору джерельної бази дослідження соціально-педагогічних засад розвитку сільської школи в Україні (друга половина 50-х – 90-ті рр. ХХ ст.). *Педагогічний дискурс* : зб. наук. пр. / Ін-т педагогіки НАПН України, Хмельн. гуманітар.-пед. акад. Хмельницький, 2013. Вип. 15. С. 271–278.

6. Сухомлинська О. В. Історико-педагогічне дослідження та його «околиці». *Зб. наук. пр. Педагогічні науки / Херсон. держ. ун-т. Херсон,* 2005. Вип. 40. С. 8–13.